

РЕЦЕНЗИЈА УЏБЕНИКА ДОЦ. ДР АЛЕКСАНДРА НОВАКОВИЋА
ПОД НАЗИВОМ *НАСТАВА СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА У XXI ВЕКУ*

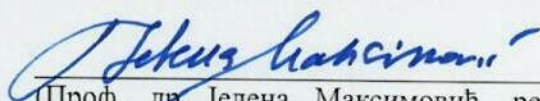
Развој наставе српског као страног језика последњих деценија обележава етапа прелаза са традиционалних облика наставе на савремене дигиталне формате. Управо ту динамичну промену аутор уџбеника *Настава српског као страног језика у XXI веку* Александар Новаковић прати кроз свеобухватну анализу стања, могућности и перспектива наставе српског као страног у савременом контексту. Овај уџбеник, као резултат вишемесечног истраживања и педагошког рада, представља значајан допринос србистици и методици наставе српског као страног језика. Аутор у предговору поставља оквире истраживања, полазећи од историјских претпоставки развоја ове наставне дисциплине, али се одмах јасно позиционира у актуелне трендове XXI века. Јасно и сажето описује начин на који савремене информационо-комуникационе технологије утичу на наставну праксу, истичући актуелност теме. Уџбеник је, пре свега, намењен студентима мастер студија који похађају наставу на предмету *Методика наставе српског као страног језика* на Филозофском факултету у Нишу, али и широј академској и професионалној јавности која се бави наставом српског као страног језика.

Структура уџбеника је јасна и функционална. Састоји се од десет тематских лекција у којима се на систематичан начин обрађују важне теме из наставне праксе: 1. *Могућности формалног и неформалног образовања и усавршавања предавача српског као страног језика*; 2. *Актуелни програми неформалног стручног усавршавања предавача српског као страног језика*; 3. *Билтен у настави српског као страног језика*; 4. *Критеријуми избора модалитета учења српског као страног језика из перспективе ученика*; 5. *Настава српског као страног језика у приватним школама*; 6. *Основни критеријуми запошљавања предавача српског као страног језика у приватним школама*; 7. *Основна запажања предавача о платформама за учење српског као страног језика путем интернета*; 8. *Italki у настави српског као страног језика*; 9. *Радне биографије предавача српског као страног језика на платформи Линкдин*; 10. *Предлог програма Летње школе српског језика и културе Центра за српски као страни, нематерњи и завичајни језик на Филозофском факултету у Нишу*. Свака лекција садржи кључне речи, сажетак на енглеском, као и задатке за проверу знања, што уџбеник додатно приближава савременим образовним стандардима. Прва лекција се бави могућностима формалног и неформалног образовања и усавршавања предавача српског као страног језика. У њој се даје систематичан преглед иницијалног образовања и професионалног развоја наставника. Истраживање показује да се ови облици образовања могу поделити на формалне – студијске програме на филолошким и филозофским факултетима – и неформалне, као што су семинари, вебинари и радионице. Лекција наглашава значај континуираног професионалног развоја, али и указује на недовољно развијен систем обуке за ову наставничку специјализацију. У другој лекцији се наставља са анализом актуелних програма неформалног стручног усавршавања предавача. Посебна пажња посвећена је вебинарима као најзаступљенијем облику обуке, који омогућавају хоризонталну размену искустава и решавање конкретних наставних проблема. Истраживањем су обухваћена четири програма, што лекцији даје снажан практични карактер. Трећа лекција анализира употребу билтена у настави српског као страног језика. Билтени се посматрају као савремени наставни материјали који ученицима пружају увид у српску културу, традицију и начин живота. У лекцији се издваја њихова методичка вредност. Четврта лекција посвећена је критеријумима избора модалитета учења српског као страног језика из перспективе ученика. Аутор указује на различите факторе који утичу на избор начина учења: финансијске могућности, расположивост времена, техничке предуслове, али и личне склоности. Посебно је наглашен растући значај индивидуализоване наставе и флексибилност коју она пружа полазницима течајева. Пета лекција анализира специфичности наставе српског као страног језика у приватним школама. Аутор се бави положајем предавача, организацијом наставе и условима рада. Шеста лекција додатно осветљава наведену тему, фокусирајући се на основне критеријуме запошљавања предавача у приватним школама. Седма лекција усмерава пажњу на запажања предавача о платформама за учење српског као страног језика путем интернета. Истичу се искуства наставника са различитим платформама, њихове предности, али и ограничења. Посебно је вредна ауторова анализа начина на који ове платформе утичу на динамику наставе и комуникацију са полазницима. Осма лекција у потпуности је посвећена једној од најпопуларнијих платформи за онлајн-наставу — *iTalki*. Лекција садржи

детаљну анализу могућности које ова платформа пружа, као и искуства наставника који су је користили. Истичу се и практични савети за профилисање предавача, прилагођавање наставних метода онлајн-окружењу и комуникацију са полазницима из различитих културолошких средина. Девета лекција обрађује тему професионалног представљања предавача на друштвеним мрежама, са посебним акцентом на платформу *LinkedIn*. Лекција пружа увид у значај креирања професионалног профила, израде радне биографије и изградње личног брэнда, што је новина у методичкој литератури овог типа. Десета лекција доноси предлог програма Летње школе српског језика и културе, који је осмишљен у оквиру Центра за српски као страни, нематерњи и завичајни језик на Филозофском факултету у Нишу. Програм је детаљно разрађен — обухвата наставне активности, културне садржаје, радионице и излете. Циљ програма је да полазницима омогући не само напредовање у познавању језика, већ и интеграцију у српску културолошку средину, као и развој међународних пријатељстава.

У закључку, *Настава српског као страног језика у XXI веку* представља темељан и користан универзитетски уџбеник. Највећа вредност овог дела је у томе што аутор не остаје само на дескрипцији стања, већ иницира расправу о даљем развоју наставе српског као страног језика у савременом друштву. Његов рад осветљава како историјски контекст, тако и савремене проблеме и тенденције, остављајући простор за нове идеје и истраживања. Као такав, уџбеник заслужује место у настави методике српског као страног језика и препоручује се као обавезна литература за студенте, наставнике, али и све оне који желе да разумеју комплексност и перспективе развоја ове наставне области.

У Нишу, 19. VI 2025. године

(Проф. др Јелена Максимовић, редовни
професор Филозофског факултета у Нишу)